

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 21ης Ιουλίου 2005*

Στην υπόθεση C-515/03,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Finanzgericht Hamburg (Γερμανία), με απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2003 η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Δεκεμβρίου 2003, στο πλαίσιο της δίκης

Eichsfelder Schlachtbetrieb GmbH

κατά

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet (εισηγητή), S. von Bahr, J. Malenovský και U. Löhms, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Μαρτίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Eichsfelder Schlachtbetrieb GmbH, εκπροσωπούμενη από τους U. Schrömbges και O.Wenzlaff, Rechtsanwälte,
- το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, εκπροσωπούμενο από τον M. Blaesing,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. Braun,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Μαΐου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης

Νοεμβρίου 100987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, όσον αφορά ιδίως τις αναγκαίες προσαρμογές για τη θέση σε εφαρμογή της γεωργικής συμφωνίας του Γύρου της Ουρουγουάης, με τον κανονισμό (ΕΚ) 1384/95 της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 1995 (ΕΕ L 134, σ. 14, στο εξής: κανονισμός 3665/87).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Eichsfelder Schlachtbetrieb GmbH (στο εξής: Eichsfelder) και του Hauptzollamt Hamburg-Jonas (τελωνειακής υπηρεσίας Hamburg-Jonas, στο εξής: Hauptzollamt) με αντικείμενο επιστροφές κατά την εξαγωγή σχετικά με το βόειο κρέας που εξήγαγε η Eichsfelder από τη Γερμανία στην Πολωνία.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 5 και 16, η πληρωμή της επιστροφής εξαρτάται από την προσκόμιση της απόδειξης ότι τα προϊόντα, για τα οποία έγινε αποδεκτή η διασάφηση εξαγωγής, εγκατέλειψαν ως έχουν το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας το αργότερο σε προθεσμία 60 ημερών από την αποδοχή αυτή.»

- 4 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει:

«Η καταβολή της διαφοροποιημένης ή μη διαφοροποιημένης επιστροφής εξαρτάται όχι μόνο από το αν το προϊόν έχει εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, αλλά επίσης, εκτός αν έχει χαθεί κατά τη μεταφορά λόγω ανωτέρας βίας, από το αν έχει εισαχθεί σε τρίτη χώρα και, κατά περίπτωση, σε δεδομένη τρίτη χώρα μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής:

- α) όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό του προϊόντος,

ή

- β) όταν υπάρχει πιθανότητα να επανεισαχθεί το προϊόν στην Κοινότητα λόγω της διαφοράς μεταξύ του ποσού της επιστροφής που εφαρμόζεται στο εξαγόμενο προϊόν και του ποσού των δασμών κατά την εισαγωγή, που εφαρμόζονται σε ταυτόσημο προϊόν την ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.

[...]

Οι διατάξεις του άρθρου 17, παράγραφος 3, και του άρθρου 18 εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

Εξάλλου, οι αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών μπορούν να ζητήσουν συμπληρωματικές αποδείξεις που καταδεικνύουν, προς ικανοποίηση των αρμοδίων αρχών, ότι το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής.»

- 5 Τα άρθρα 16 έως 18 του κανονισμού 3665/87 θέτουν πρόσθετες προϋποθέσεις για τα προϊόντα τα οποία τυγχάνουν διαφοροποιημένης επιστροφής αναλόγως του προορισμού τους, ιδίως όσον αφορά την απόδειξη της εκπληρώσεως των διατυπώσεων για τη διάθεση στην κατανάλωση εντός της τρίτης χώρας εισαγωγής.
- 6 Σχετικά με την καταβολή της επιστροφής, το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει:

«1. Το προϊόν πρέπει να έχει εισαχθεί ως έχει στην τρίτη χώρα ή σε μία από τις τρίτες χώρες για την οποία προβλέπεται η επιστροφή, μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής· ωστόσο, μπορούν να παραχωρηθούν συμπληρωματικές προθεσμίες υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 47.

[...]

3. Το προϊόν θεωρείται ότι έχει εισαχθεί όταν διεκπεραιωθούν οι τελωνειακές διατυπώσεις για τη θέση του προς κατανάλωση στις τρίτες χώρες.»

- 7 Δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87, σε περίπτωση αχρεωστήτως επιβληθείσας επιστροφής, ο δικαιούχος υποχρεούται να αποδώσει τα αχρεωστήτως εισπραχθέντα ποσά, στα οποία περιλαμβάνεται η επιβλητέα σύμφωνα με την παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, του ως άνω άρθρου 11 κύρωση προσυζημένα κατά τους τόκους.

- 8 Δυνάμει του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: τελωνειακός κώδικας):

«Εμπόρευμα, στην παραγωγή του οποίου μεσολάβησαν δύο ή περισσότερες χώρες, κατάγεται από τη χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία, οικονομικά δικαιολογημένη, σε επιχείρηση εξοπλισμένη για τον σκοπό αυτό και η οποία κατέληξε στην κατασκευή ενός νέου προϊόντος ή ενός προϊόντος που αντιπροσωπεύει σημαντικό στάδιο παραγωγής.»

- 9 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87, το οποίο προστέθηκε στον εν λόγω κανονισμό με τον κανονισμό (ΕΚ) 313/97 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 1997 (ΕΕ L 51, σ. 31), προβλέπει:

«Όταν διαπιστωθεί ότι τα προϊόντα που έχουν εξαχθεί επανεισάγονται στην Κοινότητα:

- αφού υποστούν επεξεργασία ή μεταποίηση σε τρίτη χώρα, χωρίς να φθάνουν στο επίπεδο επεξεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού 2913/92

και

- υπάγονται στην εφαρμογή δασμού κατά την εισαγωγή μηδενικού ή μειωμένου σε σχέση με τον κανονικό δασμό,

δεν χορηγείται καμία επιστροφή ή, εάν η επιστροφή έχει πληρωθεί, αποδίδεται από τον εξαγωγέα μετά από αίτηση του κράτους μέλους πληρωμής.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται μόνο στα προϊόντα που αναφέρονται στο παράρτημα V [μεταξύ των οποίων το βόειο κρέας] και εξάγονται ως έχουν. Στην περίπτωση που τα κράτη μέλη διαπιστώσουν ότι άλλα προϊόντα εκτός αυτών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα V συνιστούν κίνδυνο εκτροπής του εμπορίου, ενημερώνουν την Επιτροπή το συντομότερο δυνατό.

[...]»

- 10 Σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 800/1999 της Επιτροπής, της 15ης Απριλίου 1999, για τις κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 102, σ. 11):

«[...] η επιστροφή θεωρείται αχρεωστήτως καταβληθείσα και πρέπει να αποδοθεί αν οι αρμόδιες αρχές διαπιστώσουν ακόμη και μετά την πληρωμή της επιστροφής:

[...]

- δ) ότι τα εξαγόμενα προϊόντα, που αναφέρονται στο παράρτημα V, επανεισάγονται στην Κοινότητα:

— αφού αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας ή μεταποίησης σε τρίτη χώρα που δεν έχει το επίπεδο που προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 και

- υπόκεινται στην εφαρμογή ενός μειωμένου ή μηδενικού δασμού στην εισαγωγή σε σχέση με τον μη προτιμησιακό δασμό.

[...]»

- 11 Οι διατάξεις, των οποίων έγινε μνεία στις δύο προηγούμενες σκέψεις της παρούσας αποφάσεως, δεν είχαν τεθεί σε ισχύ κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 12 Το άρθρο 146, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα ορίζει:

«Δεν μπορούν να υπαχθούν στο καθεστώς τελειοποίησης προς επανεισαγωγή τα κοινοτικά εμπορεύματα:

[...]

- των οποίων η εξαγωγή παρέχει δικαίωμα χορήγησης επιστροφών κατά την εξαγωγή ή στα οποία παρέχεται, στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής, λόγω της εξαγωγής τους, οικονομικό πλεονέκτημα εκτός από τις εν λόγω επιστροφές.»

- 13 Το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1), προβλέπει:

«Οι πράξεις οι οποίες αποδεδειγμένως αποσκοπούν στην εξασφάλιση οφέλους αντίθετου προς τους στόχους των εκάστοτε εφαρμοστέων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με την τεχνητή δημιουργία των προϋποθέσεων κτήσης αυτού του οφέλους, έχουν ως συνέπεια, ανάλογα με την περίπτωση, είτε τη μη εξασφάλιση είτε την αφαίρεση του οφέλους.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 14 Η Eichsfelder εξήγαγε 20 134 χιλιόγραμμα βοείου κρέατος χωρίς οστά στην Πολωνία. Για την εισαγωγή του εμπορεύματος στην Πολωνία το οποίο πωλήθηκε στην Appelt GmbH, καταβλήθηκαν τελωνειακοί δασμοί. Η Eichsfelder ζήτησε από το Hauptzollamt χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή για το ως άνω εμπόρευμα, προσκομίζοντας, προς απόδειξη της θέσεώς του σε ελεύθερη κυκλοφορία στην Πολωνία, φωτοαντίγραφο του από 30 Δεκεμβρίου 1995 τελωνειακού εγγράφου. Με πράξη της 1ης Φεβρουαρίου 1996, το Hauptzollamt χορήγησε στην Eichsfelder διαφοροποιημένη επιστροφή κατά την εξαγωγή, ύψους 36 653,23 γερμανικών μάρκων (DEM).
- 15 Στην Πολωνία, το εμπόρευμα μεταποιήθηκε σε ψητά ρολά κρέατος, ακολούθως δε, δυνάμει της από 3 Οκτωβρίου 1995 συμβάσεως μεταξύ του παραγωγού αυτών των ρολών και της Appelt GmbH, αυτά εξήχθησαν στη Γερμανία. Κατά την εισαγωγή στην Κοινότητα καταβλήθηκαν κανονικοί τελωνειακοί δασμοί. Ακολούθως, κατόπιν αιτήσεως του παραγωγού των ρολών, η πολωνική τελωνειακή υπηρεσία επέστρεψε τους τελωνειακούς δασμούς για το κρέας που είχε εισαχθεί προηγουμένως στην Πολωνία.

- 16 Με διορθωτική πράξη της 27ης Οκτωβρίου 1999, το Hauptzollamt έκρινε ότι από τις έρευνες των πολωνικών αρχών προέκυψε ότι το εμπόρευμα, για το οποίο είχαν καταβληθεί επιστροφές κατά την εξαγωγή, εξήχθη στη Γερμανία αφού μεταποιήθηκε όπως προέβλεπε η σύμβαση της 3ης Οκτωβρίου 1995. Κρίνοντας ότι το εν λόγω εμπόρευμα δεν εισήχθη πράγματι στην Πολωνία, το Hauptzollamt ζήτησε από την Eichsfelder να αποδώσει την επιστροφή κατά την εξαγωγή που της είχε χορηγηθεί, ύψους 18 740,50 ευρώ.
- 17 Κατά της ως άνω αποφάσεως η Eichsfelder υπέβαλε διοικητική ένσταση, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση του Hauptzollamt της 21ης Οκτωβρίου 2002. Στις 26 Νοεμβρίου 2002, η Eichsfelder προσέβαλε την τελευταία αυτή απόφαση με προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht Hamburg.
- 18 Ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου η Eichsfelder προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι το εμπόρευμα, το οποίο έτυχε επιστροφής κατά την εξαγωγή, υπέστη ουσιαστική επεξεργασία στην Πολωνία, κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα και ότι, κατά συνέπεια, γεννήθηκε δικαίωμα χορηγήσεως της εν λόγω επιστροφής, ανεξαρτήτως του τελωνειακού καθεστώτος αυτής της επεξεργασίας. Το εν λόγω δικαίωμα δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση ακόμη και στην περίπτωση μεταποιήσεως του εμπορεύματος στο πλαίσιο καθεστώτος τελειοποιήσεως με επανεξαγωγή στη Γερμανία.
- 19 Αντιθέτως, το Hauptzollamt υποστήριξε ενώπιον του Finanzgericht Hamburg ότι τα διάφορα στάδια της θέσεως του οικείου εμπορεύματος σε ελεύθερη κυκλοφορία, ήτοι η εξαγωγή στην Πολωνία, η μεταποίηση σε ρολά, ακολούθως δε η εξαγωγή στη Γερμανία με επιστροφή των πολωνικών τελωνειακών δασμών, πρέπει να θεωρηθούν ως μία πράξη τελειοποιήσεως η οποία είχε προβλεφθεί από της συνάψεως της συμβάσεως της 3ης Οκτωβρίου 1995. Τα τελούντα υπό τελειοποίηση εμπορεύματα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως τεθέντα σε ελεύθερη κυκλοφορία. Επομένως, δεν υφίσταται το στοιχείο που χαρακτηρίζει την εξαγωγή, οπότε η Eichsfelder στερείται του δικαιώματος επί της επιστροφής που της χορηγήθηκε.

- 20 Το Finanzgericht Hamburg κρίνει ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, λαμβανομένου δε υπόψη ότι το εμπόρευμα επανεισήχθη στην Κοινότητα λίγο μετά την εισαγωγή του στην Πολωνία και ότι επιστράφηκαν οι πολωνικοί τελωνειακοί δασμοί, δεν μπορεί να γίνει δεκτό με βεβαιότητα ότι το εμπόρευμα εισήχθη στην Πολωνία με σκοπό να τεθεί σε κυκλοφορία εκεί. Ο σκοπός της επιστροφής κατά την εξαγωγή ενδέχεται να μην έχει επιτευχθεί.
- 21 Σε διαφορετική εκτίμηση μπορεί να οδηγήσει το γεγονός ότι το εμπόρευμα, το οποίο έτυχε της επιστροφής, υπέστη, εντός τρίτης χώρας, μεταποίηση ή μη αντιστρέψιμη και ουσιαστική επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα. Σε αυτή την περίπτωση, μπορεί να θεωρηθεί ότι το εμπόρευμα, λόγω αυτής της μεταποίησεως ή επεξεργασίας, έπαυσε να υφίσταται ως τέτοιο, οπότε καθίσταται αδύνατη η καταχρηστική επανεξαγωγή του στην Κοινότητα. Η ερμηνεία αυτή, η οποία έγινε δεκτή από το Δικαστήριο με την απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2000, C-114/99, Roquette Frères (Συλλογή 2000, σ. I-8823), όσον αφορά τις μη διαφοροποιημένες επιστροφές, μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω επί διαφοράς με αντικείμενο διαφοροποιημένη επιστροφή.
- 22 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται με τη θέσπιση, σε χρόνο μεταγενέστερο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, διατάξεων που προβλέπουν ρητώς ότι η επιστροφή δεν οφείλεται αν οι αρμόδιες αρχές διαπιστώσουν, αφενός, ότι τα εξαχθέντα προϊόντα επανεισάγονται εντός της Κοινότητας χωρίς να έχουν υποστεί μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα και, αφετέρου, ότι τα προϊόντα υπήχθησαν σε μειωμένο έναντι του κανονικού δασμού ή σε μηδενικό δασμό κατά την εισαγωγή.
- 23 Αυτό είναι το αντικείμενο του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 313/97 καθώς και του άρθρου 20, παράγραφος 4, στοιχείο δ', του κανονισμού 800/1999. Δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές έχουν σκοπό να ενισχύσουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων

της Κοινότητας, είναι δύσκολο να μη ληφθούν υπόψη κατά την ερμηνεία του δικαίου που ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης. Αν οι ως άνω διατάξεις ετύγχαναν εφαρμογής στην παρούσα διαφορά, δεν θα αναζητούνταν η χορηγηθείσα επιστροφή κατά την εξαγωγή, εφόσον το εμπόρευμα, το οποίο αφορά η επιστροφή, υπέστη ουσιαστική επεξεργασία στην Πολωνία και επανεισήχθη στην Κοινότητα κατόπιν καταβολής κανονικών εισαγωγικών δασμών.

- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Finanzgericht Hamburg αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) 1384/95, την έννοια ότι το προϊόν θεωρείται εισαχθέν, εάν, μετά την εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη διάθεσή του στην κατανάλωση εντός τρίτης χώρας, υποστεί μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία, κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΚ) 2913/92, ακολούθως δε επανεξαχθεί στην Κοινότητα κατόπιν επιστροφής των δασμών και καταβολής των κανονικών εισαγωγικών δασμών;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 25 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει αν πληρούνται η προϋπόθεση χορηγήσεως διαφοροποιημένης επιστροφής κατά την εξαγωγή, περί της οποίας γίνεται μνεία στο άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87, ήτοι η εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη διάθεση στην κατανάλωση του οικείου προϊόντος εντός της τρίτης χώρας προορισμού, στην περίπτωση που το εν λόγω προϊόν, αφού έχουν καταβληθεί οι σχετικοί εισαγωγικοί δασμοί σε αυτή τη χώρα, υποστεί, εντός της εν λόγω χώρας, μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα, ακολούθως δε επανεξαχθεί στην Κοινότητα κατόπιν επιστροφής των δασμών που καταβλήθηκαν σε αυτή τη χώρα και καταβολής δασμών εισαγωγής στην Κοινότητα.

- 26 Το σύστημα των διαφοροποιημένων επιστροφών λόγω εξαγωγής έχει ως σκοπό να ανοίξει ή να διατηρήσει ανοικτές για τις κοινοτικές εξαγωγές τις αγορές των τρίτων χωρών, η δε διαφοροποίηση της επιστροφής οφείλεται ακριβώς στην επιθυμία να ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε αγοράς εισαγωγής, στην οποία η Κοινότητα θέλει να διαδραματίσει κάποιο ρόλο (αποφάσεις της 2ας Ιουνίου 1976, 125/75, Milch-, Fett- und Eier-Kontor, Συλλογή τόμος 1976, σ. 325, σκέψη 5 της 11ης Ιουλίου 1984, 89/83, Dimex, Συλλογή 1984, σ. 2815, σκέψη 8, και της 9ης Αυγούστου 1994, C-347/93, Boterlux, Συλλογή 1994, σ. I-3933, σκέψη 18).
- 27 Ο λόγος υπάρξεως του συστήματος διαφοροποιημένων επιστροφών δεν θα λαμβανόταν υπόψη αν, για την καταβολή της επιστροφής με υψηλότερο συντελεστή, αρκούσε να έχει απλώς εκφορτωθεί το εμπόρευμα, χωρίς να έχει αφιχθεί στην αγορά της χώρας προορισμού. Για τον λόγο αυτό ακριβώς, το άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87 εξαρτά την καταβολή της διαφοροποιημένης επιστροφής από την εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της τρίτης χώρας, δεδομένου ότι η εκπλήρωση των εν λόγω διατυπώσεων διασφαλίζει κατ' αρχήν την πραγματική είσοδο του εμπορεύματος στην αγορά της χώρας προορισμού (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, την προπαρατεθείσα απόφαση Dimex, σκέψη 9 και 10).
- 28 Η εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων εισαγωγής του οικείου προϊόντος συνίσταται, ιδίως, στην καταβολή των επιβλητέων εισαγωγικών δασμών η οποία, πιστοποιούμενη με τα τελωνειακά έγγραφα εισαγωγής, παρέχει εγγύηση της αφίξεως του προϊόντος στον προορισμό του. Εξάλλου, αυτό προκύπτει από τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 800/1999, ο οποίος δεν είχε μεν τεθεί σε ισχύ κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, πλην όμως, επί του σημείου αυτού, περιορίζεται απλώς να επιβεβαιώσει το περιεχόμενο της απαιτήσεως εκπληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων διαθέσεως στην κατανάλωση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87 (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, ως προς τον επιβεβαιωτικό χαρακτήρα ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 800/1999, την προπαρατεθείσα απόφαση Roquette Frères, σκέψη 20).
- 29 Ο κανονισμός 3665/87 προβλέπει ότι η ειδική απαίτηση, την οποία αφορά το άρθρο 17, παράγραφος 3, μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να έχει επίσης εφαρμογή στις μη διαφοροποιημένες επιστροφές. Στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη του, ο ως άνω

κανονισμός εκθέτει ότι «ορισμένες εξαγωγές είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε καταχρήσεις· ότι για να αποφευχθούν τέτοιες καταχρήσεις πρέπει, για τις [πράξεις] αυτές, η πληρωμή της επιστροφής να υπόκειται στην προϋπόθεση ότι το προϊόν έχει εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας και, επιπλέον, στην προϋπόθεση ότι το προϊόν έχει εισαχθεί σε τρίτη χώρα και, κατά περίπτωση, έχει πραγματικά διατεθεί στην αγορά της τρίτης χώρας».

30 Κατά συνέπεια, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει δύο περιπτώσεις, κατά τις οποίες η καταβολή μη διαφοροποιημένης επιστροφής, όπως και η καταβολή διαφοροποιημένης επιστροφής, εξαρτάται από την προϋπόθεση εκπλήρωσης των τελωνειακών διατυπώσεων για τη διάθεση στην κατανάλωση του οικείου προϊόντος εντός της τρίτης χώρας προορισμού:

— όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό του προϊόντος και

— όταν υπάρχει πιθανότητα να επανεισαχθεί το προϊόν στην Κοινότητα λόγω της διαφοράς μεταξύ του ποσού της επιστροφής που εφαρμόζεται στο εξαγόμενο προϊόν και του ποσού των δασμών κατά την εισαγωγή, που εφαρμόζονται σε ταυτόσημο προϊόν την ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.

31 Επιληφθέν προδικαστικού ερωτήματος ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η κατάχρηση, η οποία συνίσταται σε επανεισαγωγή στην Κοινότητα του προηγούμενως εξαχθέντος προϊόντος, δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί όταν αυτό υπέστη ουσιώδη και μη αναστρέψιμη μεταποίηση, κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα, κατόπιν της οποίας έπαυσε πλέον να υφίσταται ως τέτοιο και δημιουργήθηκε νέο προϊόν υπαγόμενο σε άλλη δασμολογική κλάση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η καταβολή επιστροφής κατά την εξαγωγή δεν μπορεί να

εξαρτάται από την υποχρέωση, η οποία επιβάλλεται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, να προσκομιστούν συμπληρωματικά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το προϊόν, το οποίο υπέστη την ως άνω μεταποίηση, πράγματι διατέθηκε ως είχε στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, την προπαρατεθείσα απόφαση *Roquette Frères*, σκέψεις 18 έως 21).

32 Στο πλαίσιο της ερμηνείας αυτής, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη το άρθρο 20 του κανονισμού 800/1999, μολοντί αυτός τέθηκε σε ισχύ σε χρόνο μεταγενέστερο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει ιδίως, στην παράγραφο 4, ότι η επιστροφή θεωρείται μη οφειλομένη, μεταξύ άλλων, αν το προϊόν επανεισαχθεί στην Κοινότητα χωρίς να έχει αποτελέσει αντικείμενο ουσιαστικής επεξεργασίας ή μεταποίησης κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η διάταξη αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να διαλύσει τις υποψίες περί επανεισαγωγής στην Κοινότητα, επικαλούμενος το γεγονός ότι το προϊόν, για το οποίο καταβλήθηκε μη διαφοροποιημένη επιστροφή, υπέστη τέτοιας φύσεως μεταποίηση ή επεξεργασία, αφού εγκατέλειψε το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας (προπαρατεθείσα απόφαση *Roquette Frères*, σκέψη 20).

33 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι:

- εμπόρευμα για το οποίο, όπως πιστοποιείται με έγγραφο των αρμόδιων τελωνειακών υπηρεσιών, καταβλήθηκαν δασμοί εισαγωγής εντός της τρίτης χώρας προορισμού θεωρείται ότι εισήχθη στη χώρα αυτή,
- με την ουσιαστική επεξεργασία ή μεταποίηση του εμπορεύματος, κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα, εντός της τρίτης χώρας μπορεί να αποδειχθεί ότι το εμπόρευμα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο εμπορίας εντός της τρίτης χώρας και, επομένως, αφίχθη πράγματι στην αγορά της χώρας προορισμού, διατιθέμενο εκεί στην κατανάλωση,

— μια τέτοιας φύσεως επεξεργασία ή μεταποίηση, συνεπαγομένη τη δημιουργία νέου προϊόντος, αίρει τον κίνδυνο, στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 και τον οποίο σκοπεύει να αποτρέψει το άρθρο 17, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, καταχρηστικής επανεισαγωγής του αρχικού εμπορεύματος εντός της Κοινότητας, η οποία θα αντέβαινε προς τον σκοπό του συστήματος επιστροφών, ανεξαρτήτως αν αυτές είναι διαφοροποιημένες ή όχι.

34 Ωστόσο, η Επιτροπή και το Hauptzollamt προβάλλουν ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το βόειο κρέας, το οποίο εισήχθη στην Πολωνία, μεταποιήθηκε, ακολούθως δε επανεισήχθη στην Κοινότητα, κατόπιν επιστροφής των εισαγωγικών δασμών από τις αρμόδιες πολωνικές υπηρεσίες. Η εν λόγω επιστροφή των εισαγωγικών δασμών καταδεικνύει ότι, εν τέλει, δεν εκπληρώθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις για την εισαγωγή του εμπορεύματος και ότι αυτό δεν διατέθηκε πράγματι στην κατανάλωση εντός της Πολωνίας. Στην πραγματικότητα, οι συμβαλλόμενοι με την ως άνω σύμβαση της 3ης Οκτωβρίου 1995, υπό το κάλυμμα της διαθέσεως στην κατανάλωση στην Πολωνία, απέκρυψαν το γεγονός ότι το εμπόρευμα αποτέλεσε αντικείμενο τελειοποιήσεως προς επανεισαγωγή, προκειμένου να αποφύγουν την εφαρμογή του άρθρου 146, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα, σύμφωνα με το οποίο τα εμπόρευμα, των οποίων η εξαγωγή παρέχει δικαίωμα επιστροφών κατά την εξαγωγή, δεν μπορούν να υπαχθούν στο καθεστώς τελειοποιήσεως προς επανεισαγωγή.

35 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, καθόσον έχει σκοπό να αποδείξει ότι η απόδοση των εισαγωγικών δασμών στερεί νομικής βάσεως το δικαίωμα χορηγήσεως επιστροφής κατά την εξαγωγή.

36 Ειδικότερα, όπως ορθώς υποστηρίζει η Eichsfelder, ουδεμία διάταξη του κανονισμού 3665/87 συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας αυτής. Αφ' ης στιγμής εκπληρώθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις διαθέσεως στην κατανάλωση εντός της τρίτης χώρας, στις οποίες συγκαταλέγεται ιδίως η καταβολή των εισαγωγικών δασμών, δεν μπορεί να

αμφισβητηθεί ότι το εμπόρευμα αφίχθη στην αγορά της τρίτης χώρας υπό τις συνθήκες, από πλευράς τιμών, που επικρατούσαν στην αγορά αυτή και οι οποίες ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της επιστροφής. Αν η εκ των υστέρων απόδοση των δασμών αυτών σε επιχείρηση άλλη από τον εξαγωγέα είχε ως συνέπεια να στερήσει αναδρομικώς την επιστροφή κατά την εξαγωγή από τη νομική της βάση, ο εξαγωγέας θα περιερχόταν σε κατάσταση αβεβαιότητας, επικριτέας υπό το πρίσμα της αρχής της ασφάλειας δικαίου, και το δικαίωμά του για χορήγηση επιστροφής θα εξαρτώνταν από γεγονότα ή εμπορικές συμπεριφορές που εκφεύγουν του ελέγχου του.

37 Ωστόσο, η κατάσταση αυτή πρέπει να διακρίνεται από εκείνη κατά την οποία ο ίδιος ο εξαγωγέας μετέσχε σε πρακτική που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση.

38 Συναφώς, το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 2988/95 ορίζει ότι: «οι πράξεις οι οποίες αποδεδειγμένως αποσκοπούν στην εξασφάλιση οφέλους αντίθετου προς τους στόχους των εκάστοτε εφαρμοστέων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με την τεχνητή δημιουργία των προϋποθέσεων κτήσης αυτού του οφέλους, έχουν ως συνέπεια, ανάλογα με την περίπτωση, είτε τη μη εξασφάλιση είτε την αφαίρεση του οφέλους.»

39 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η απόδειξη πρακτικής που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση προϋποθέτει, αφενός, τη συνδρομή ενός συνόλου αντικειμενικών περιστάσεων από τις οποίες να προκύπτει ότι, παρά την τυπική τήρηση των προϋποθέσεων που θέτει η κοινοτική ρύθμιση, δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος με τη ρύθμιση αυτή σκοπός και, αφετέρου, την ύπαρξη ενός υποκειμενικού στοιχείου, το οποίο συνίσταται στη βούληση του ενδιαφερομένου να αποκομίσει όφελος που απορρέει από την κοινοτική ρύθμιση δημιουργώντας τεχνητά τις προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την παροχή του οφέλους αυτού (βλ. την απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-110/99, Emsland-Stärke, Συλλογή 2000, σ. I-11569, σκέψεις 52 και 53).

- 40 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει, σύμφωνα με τους περί αποδείξεως κανόνες του εθνικού δικαίου και εφόσον δεν πλήττεται η αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου, αν συντρέχουν, στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης, οι περιστάσεις οι οποίες στοιχειοθετούν πρακτική που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση.
- 41 Κατά συνέπεια, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι η προϋπόθεση χορηγήσεως διαφοροποιημένης επιστροφής κατά την εξαγωγή του άρθρου 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87, ήτοι η εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη διάθεση στην κατανάλωση του οικείου προϊόντος εντός της τρίτης χώρας προορισμού, πληρούται στην περίπτωση που το προϊόν αυτό, για το οποίο έχουν καταβληθεί οι δασμοί εισαγωγής σ' αυτή τη χώρα, υφίσταται, εντός της εν λόγω χώρας, μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 24 του τελωνειακού κώδικα, ακόμη και αν το προϊόν που προήλθε από την ως άνω μεταποίηση ή επεξεργασία επανεξαχθεί ακολούθως στην Κοινότητα, κατόπιν αποδόσεως των καταβληθέντων στη χώρα αυτή δασμών και καταβολής τελωνειακών δασμών εισαγωγής στην Κοινότητα.
- 42 Ωστόσο, υπό τις ως άνω συνθήκες, η καταβληθείσα επιστροφή κατά την εξαγωγή μπορεί να αναζητηθεί αν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι αποδείχθηκε, σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου, η ύπαρξη πρακτικής που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση εκ μέρους του εξαγωγέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 43 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την υποβολή παρατηρήσεων στο Δικαστήριο, πέραν των εξόδων των εν λόγω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Η προϋπόθεση χορηγήσεως διαφοροποιημένης επιστροφής κατά την εξαγωγή του άρθρου 17, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1384/95 της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 1995, όσον αφορά τις αναγκαίες προσαρμογές για τη θέση σε εφαρμογή της γεωργικής συμφωνίας του Γύρου της Ουρουγουάης, ήτοι η εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη διάθεση στην κατανάλωση του οικείου προϊόντος εντός της τρίτης χώρας προορισμού, πληρούται στην περίπτωση που το προϊόν αυτό, για το οποίο έχουν καταβληθεί οι δασμοί εισαγωγής σ' αυτή τη χώρα, υφίσταται, εντός της εν λόγω χώρας, μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, ακόμη και αν το προϊόν που προήλθε από την ως άνω μεταποίηση ή επεξεργασία επανεξαχθεί ακολούθως στην Κοινότητα, κατόπιν αποδόσεως των καταβληθέντων στη χώρα αυτή δασμών και καταβολής τελωνειακών δασμών εισαγωγής στην Κοινότητα.

Ωστόσο, υπό τις ως άνω συνθήκες, η καταβληθείσα επιστροφή κατά την εξαγωγή μπορεί να αναζητηθεί αν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι αποδείχθηκε, σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου, η ύπαρξη πρακτικής που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση εκ μέρους του εξαγωγέα.

(υπογραφές)